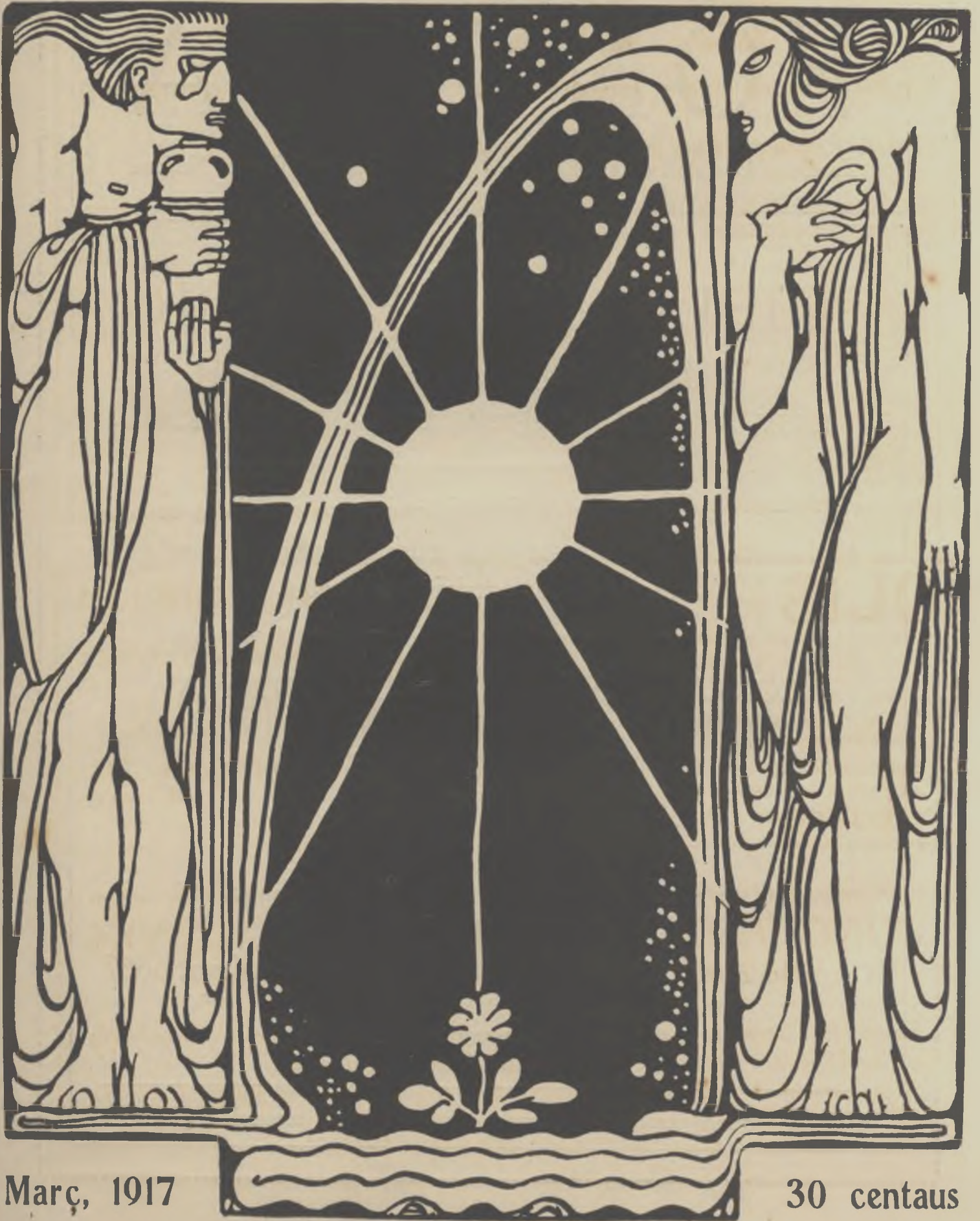

RESURGIMENT

Març, 1917

30 centaus

— INSTITUT MUSICAL —
FONTOVA

Fundat el 15 d'abril de 1904

—

Subvencionat pel Govern Nacional

DIPLOMA D'HONOR
i DUES MEDALLES D'OR
EN LA EXPOSICIO UNIVERSAL DE GANTE (BELGICA)

El més important de la República per sa excel·lent re-
glamentació i eficaç ensenyança musical moderna i el més
acreditat per sa administració model.

CONRAD FONTOVA - LLEÓ FONTOVA

Directors Técnica

JOAN B. LLONCH

Director-Gerent

o o o

CARRER CALLAO, 511, "Secció Central"

Unió Telefónica, 438, Llibertat

Carrer Independencia, 2909

"Secció Sur"

Carrer Rivadavia, 6887

"Secció Flores"

Carrer Echeverría, 2228

"Secció Belgrano"

Exámens generals per boles numerades

20 sucursals a provincies

RESURGIMENT

Any II

Buenos Aires, març de 1917

Núm. 8

“Jesús que torna”

Un dels factors capdals de la cultura catalana, pot-ser el que més contribueix a la nacionalització dels catalans per ser el que més directament entra a l'ànima de les multituds, és el Teatre Català. En el teatre, és a dir: en les produccions de la dramàtica que pel teatre passen, es desenrotllen totes les faccies de la vida en els seus diferents aspectes. Les dolces íntimes, les dolors cruels, les malvestats humanes, les injustícies socials, tot hi és tractat amb consciència per a fer de l'obra teatral l'instrument educador del poble, conreuador de les bones costums i defensor dels frisaments lliberadors quan aqueix poble, com el nostre, és esclau de la força incontrastable d'un Estat opressor.

El Teatre Català, més que cap altre element de cultura, ha fet que el nom de Catalunya fos conegut altra volta en el món civilitzat, després de romandre soterrat en els domenys de la més afrosa tirania esperitual. Els noms gloriosos d'en Guimerà, de l'Iglesias, d'en Gual, d'en Rusiñol, i d'altres autors, aclamats pel conglomerat heterogeni de nacions que formen els diferents països aon s'han representat les obres de la nostra dramàtica, han afiançat arreu un concepte per demés honorós de la nostra peculiar idiosincrasia nacional, i han fet veure al món que som una nació prou forta i apta per a mereixer la consideració internacional de poble lliure que per llei biològica correspon a totes les nacionalitats de la terra.

El Teatre Català, quins orígens no molt remots, per a que s'hagin de recordar en detall, nasqué al calor de l'entusiasme d'uns humilíssims devots de Talia; passà durant llargs anys per una monotonia aclaparadora, en quan a obres fa referència,—puix que d'actors jamai ha existit un esplet com el d'aquella època primitiva i gloriosa,—pels motius que són del coneixement públic i que no hem de repetir avui; però quan aquests motius desaparegueren i els nostres autors, tals com el formidable Guimerà i el gran Iglesias, no's vegeren obstaculitzats per la estrena de llurs produccions, el Teatre Català, diem, prengué una embransida tan gran i victoriosa, que eclipsà, durant anys, el reste de la producció teatral ibèrica. Als noms, ja consagrats, d'en Guimerà i l'Iglesias s'uniren els d'en Gual, d'en Puig i Ferrater, d'en Rusiñol, de l'Apeles Mestres, d'en Crehuet, d'en Pous i Pagès, d'en Morató, d'en Carrion, etc. Fou un esclat estupend de fecunditat d'un teatre. I el nostre verb es cobrí de glòria.

En aquest estat esplendorós del nostre teatre, es produí quelcom d'insòlit, aclaparador. El Teatre Català es neulía. Què passava? El cert encara no se sab. Mentre uns ho atribuïren al públic, altres a les empreses, als actors, als autors, i vingué la nova dolorosa: ja no hi havia Teatre Català.

Passaren anys. El foc sagrat de l'entusiasme exaltà novament les ànimes dels que esperitualment sentien, malgrat el parèntesi atuídor, la mateixa amor al teatre de la terra, i començà una croada en pro del seu resurgiment, al front de la qual marxava seré i esperançat, plè de optimisme, l'heroic Iglesias, predicant amb l'exemple en un romiatge de sacrificis que sols un cor immens i patriòtic com el seu pot portar a feliç terme.

Aqueix virtuos apostolat de l'autor de «Els Vells», per terres catalanes, anava a fondre's amb l'inici d'una campanya prometedora de les més falagueres esperances, en l'antic coliseu aon tants anys s'hostatjà el teatre de Catalunya, el clàssic Romea de Barcelona, quan el públic hegué esment dels treballs que altres distingides personalitats duïen a terme per a efectuar una temporada de teatre català al Novitats a base de la estrena de «Jesús que torna», última producció del més altíssim autor de la patria. L'Ignasi Iglesias, davant la imminent realitat de la temporada al Novitats, i per a que el públic no desconfiés de les generoses intencions que a tots menaven, desistí del seu projecte.

I s'ha arribat, per fi, a la estrena de «Jesús que torna», i s'ha produït un fet simptomàtic que, si no estiguéssim ja amargats d'aquestes exaltacions efímeres que repetidament i per diverses causes commouen la sensibilitat esperitual del nostre poble, diríem és el començament, l'inici d'una època gloriosa que ha de col·locar el Teatre Català al temple august de la grandesa de la patria i amb jerarquia suprema, per les seves virtuts fundament nacionalitzadores.

La obra de mestre Guimerà ha estat aclamada d'una faïçó insòlita. La multitud que havia omplert el teatre, àvida de bellesa i sensacions artístiques genuïnament catalanes, s'ha sentit subjugada per la obra i ha manifestat imperativament voler la continuïtat eterna del teatre nacional de Catalunya.

«Jesús que torna», hossanna!...

Vergonya eterna als que, menyspreant l'idioma propi, ataben el dels altres. — Dante.

NOVA ANTOLOGIA POETES CATALANS CONTEMPORANIS

LA RIBERA DE SITGES

Mar plana, lluminosa i transparenta.
Una atzavara en flor, la joia ostenta
de son plomall, encès, al bès del sol.
L'imperceptible alè del ventijol
porta flaira de pins i de ginesta
i en la gran claretat de l'aire, resta
sospesa, quan ell passa silenciós,
amb l'aroma subtil i amb el repós
del dia resplendent, la lleu tonada
de la mar transparenta i reposada.

Hi ha una dòna qui es banya amb son infant.
La joventut en ella és com l'encant
d'una força segura i harmoniosa
que al gest la gracia de son ritme imposa.
Té la pell bruna i la mirada clara;
com una llei de resplandó a la cara,
que li ve del somriure i del mirà:
la boca fresca i de color molt sà.
Agils i plens els braços, en l'amor
d'aixecar, com un fruit, el blanc tresor
de l'infant, a la llum, damunt la festa
de les aigües: — Magnífics en la gesta
gloriosa de la humil maternitat;
meravellosos d'elasticitat
i de força i d'amor en l'harmonia
del gest, quan a la mar, serena i pia,
la carn volguda de l'infant entreguen,
ensem les hores sobre el mar llampeguen
amb una esgarrifança de clarò,
que va desde la costa a l'horitzó.
I passa un bergantí amb la magestat
de ses veles damunt la immensitat,
que solca airovement; — i al lluny tremola
d'una invisible nau la fumerola.

Mariners que feinegen disputant;
harmonioses palmeres, rumbejant
llur eterna verdor lluenta i clara;
lliris en flor damunt la sorra avara,
i muntanyes cobertes de ginesta;
tot és un cant de lluminosa festa
a l'entorn de la dòna i de l'infant.
Harmonia suprema d'un instant
que els braços de la dòna beneeixen,
quan, alts, en l'aire silenciós, floreixen,
aixecant l'infantó damunt del mar,
qui un fruit magnífic de la terra apar.

TRINITAT CATASÚS.

LA CARAVANA PASSA...

Hem llegit que'ls diputats i senadors catalans a les corts d'Espanya, que responen a la política de la Lliga Regionalista, inicien una gira de propaganda per terres èuscars i galaiques. Ho hem llegit i encara no ho acabem de creure, perquè, verament, el nostre esguard no arriba a divisar la oportunitat i molt menys la eficàcia d'aquesta mena de propagandes per la lliberació moral i material de la Catalunya nostrada que diuen defensar els senyors que's proposen *redimir* a Basconia, Galicia i altres nacionalitats de la perifèria espanyola, sense abans emancipar la Patria llur per gràcia de la qual ostenten una representació de civilitat que ells juraren servir-se'n per a obtenir, de grat o per mitjà de la violència, la llibertat integral de Catalunya.

I no ens podem convèncer de la veritat d'aquestes propagandes perquè *encara* fereixen als nostres sentiments més íntims les cartes que rebem del cor de Catalunya, escrites en un llenguatge estrany al qui les escriu i que constitueix una ofensa greu per la nostra dignitat patriòtica.

I si encara hi han a Catalunya catalans que ignoren que són ciutadans d'un poble amb caràcters nacionals propis i ben marcats; que són fills d'una nació d'herois que ha demostrat en mants fets històrics posseir un geni especial ben poc comú pels afers de govern intern i una habilitat extraordinària per a tractar les qüestions diplomàtiques mundials; si per ignorància o per inconsciència milers de germans nostres s'enfondren en els misteriosos avencs d'esclavitut moral; si no volen o no gosen valdre's del dret que tenen com a homes lliures, de sustentar la raó d'un clam justicier; si romanen, en fi, en la més paorosa de les ignoràncies amb respecte als rasgues característics de la nacionalitat catalana, perquè aquests propagandors d'ideologies que en nom de Catalunya parlen al poble èuscar, al galaic, etc., de llibertats, d'emancipació, perquè, diem, no's dirigeixen als llurs propis germans de patria en generosa croada i no els hi inculquen la veritat del fet històric nacional de Catalunya? Perquè s'el té al poble català completament ignorant de la pròpia personalitat? Perquè no s'els hi diu als pastors de les altes serralles, a la gent del camp, als braus pescadors de les nostres costes, a l'obrer de ciutat, als menestrals, als poderosos i, en fi, a tot ser vivent de parla catalana, que constitueixen part integrant de un nucli humà perfectament definit com a Nació natural i que sols manca un *volem!* unànim, que ressoni pels aires com un clam de triomf, per a que's faci tangible l'anhel de llibertat de tot un poble que aspira a reconstituir — enteneu-ho bé — el seu antic patrimoni a base dels coneixements que li ha proporcionat l'avenç humà en ses múltiples i variades fases?

I no s'ens tiri en cara aquell tòpic tan gastat de l'exclusivisme al pretenir senyalar el que creiem un erro lamentable dels capdavanters d'aqueixa fracció nacionalista. No, no'n som gens ni mica d'exclusivistes. Tan-de-bo que tothom sentís tan intensament els frisaments de solidaritat humana que són el complement dels nostres ideals lliberadors.

El que hi ha és que considerem una paradoxa, un contrasentit lamentable la iniciació d'aquesta campanya de propaganda en els moments actuals.

Voldriem, abans, que a cap català no li manquessin els coneixements indispensables per a fer valer els seus drets com a partícula que és d'una nacionalitat opresa. Bé que's vagi a Valencia, al Rosselló a Mallorca, que són pobles de parla catalana, fills d'una mateixa nació; però que's passi el temps en il·lustrar a altres pobles tenint ignorant al propi, això no ho podem tolerar sense que esclati la nostra protesta no per irada menys sincera.

«Hi ha moments que cal oblidar-se de tota cosa agena i pensar només amb les propies.» — digué en Cambó, a Bilbao, i nosaltres ho sotscrivim. «No hi ha personalitat nacional que hagi d'esperar de l'esforç agè la seva prosperitat.» — afegí.

Pot-ser ens equivoquem. Qui sab si és ben cert allò de que els catalans d'Amèrica no vivim, ni esperitalment, el moment ideològic present de Catalunya, i el nostre punt d'obrir devé confós al solcar, l'esguard, les altes mars que ens separen de la Patria.

Acceptem la hipòtesi, però és indubtable i ho palesen mants epistolars i els mateixos periòdics que d'allí ens arriben, que tothom pot consultar, existeix a Catalunya una greu depressió ideològica en la sina del nostre poble, una desnacionalització arreu que convé, abans que tot i per damunt de tot, deturar d'immediat i atenuar els seus efectes fins a bandejar tot ressabi que sigui un perill per la nostra consciència nacional. I si és axiomàtic el que hi hagi més d'un vuitanta per cent de catalans que inconscientment abduquin de la llur dignitat patriòtica, fent ús d'un llenguatge que no és el que brolla dels llavis llurs per a dirigir-se a llurs compatriotes, en fi, si això és evident com ho és el que ha existit una Nació Catalana, amb govern propi, lliure, sobirà, que ha llegat al món una era de civilització i de cultura, perquè investir-se els nostres homes representatius amb ropatges que els desnaturalitzen i anar a predicar als gallegos, als èuscars, que vetllin per la llur consciència nacional, quan Catalunya resta abandonada i a mercès del primer aventurer que vulgui jugar amb la seva dignitat? On són aquells braus patricis, croats d'una causa noble i santa, — no cavallers de figura trista i de ideals quimèrics, — que sota la barrada ensenya de la Unió Catalanista recorrien pam a pam totes les encontrades catalanes, des-

vetllant consciències, parlant de patria i llibertat a tots els fills de Catalunya? A! que ara ja ha passat la època dels somniadors, dels romàntics, dels il·luminats! Avui en dia ja és arcaic, ridícol, petulant, parlar-li al poble en sa mateixa entranya, inondar-lo de llum, assabentar-lo del propi valer. Avui som més pràctics, més positivistes. Ja li parlem al poble, també: però quan li veiem a mà la disposició de ço que a nosaltres ens és imprescindible per a satisfer les nostres cobejances; quan depenem de la seva voluntat; quan vacil·la l'obtenció de l'acta, llavors si, llavors el cerquem, l'adulem, l'enganyem amb mantes promeses, i si convé també li toquem la fibra patriòtica.

O! l'ètica política dels moderns capdavanters! Confessem que no la sabem entendre, i seguim essent il·lusos, romàntics, apassionats i intransigents, sobre tot intransigents, en el nostre punt d'esguard.

La caravana passa...

JOAN NUT.

Anècdotes d'en Fontova contades per un seu fill

(Continuació)

Llarga estona passà, ans que la representació seguís de nou son curs. L'èxit al tipus s'havia lograt; però — i a aquí ve el grop feixuc — la continuació de la comedieta mudà el carés a l'èxit. No s'havia pensat amb quelcom que entranyava gravetat: la part moral del personatge de la obra, m'explicaré: Un vell libidinós molt aficionat a les faldilles; la seva especialitat el feia declinar cap al cantó de les minyonetes de servei. Res; un gust com qualsevol altre. No? Doncs bé. Veient que malgrat tot no es curava la fallera, el galanet jove (en Fuentes) tractà de curar-lo, i vestint-se de dòna i fingint-se la minyona d'aquella casa, li admet bromes, fins que al capdavant quan la broma arribà al grau superlatiu:

— Ep! alto, mestre; us heu equivocat de pis — li diu el minyó.

I entre l'escàndol de la família, al veure's objecte d'una burla tan sagnanta, el vell luxuriós s'escapa, jurant per sos déus que cap més criadeta el pescaria. Veieu des d'aquí el compromís?

Doncs en Fontova, amb sa única taleia de presentar el tipus, pensant solament en la gatzara que s'armaria entre els abonats de la famosa llotja al regonèixer al seu caricaturitzat, ni es recordà de la obra, argument ni trama, i heu's-aquí com amb tota la bona fè del món va trobar-se en un compromís greuíssim, que anys més tard encara li pesava.

Passaré per alt les peripecies que portà el fet. Els diaris varen enlairar l'èxit; la obra

que segurament s'hauria enterrat la mateixa nit de son naixement, se posà en escena tres o quatre nits més. La família del caricaturitzat formulà seria protesta; tingué lloc una entrevista quelcom violenta entre en Fontova i l'Enric Cuyàs (fill major del cafeter), i prengueren part en la qüestió — encara que amicalment — l'excel·lentíssim senyor Alcalde de Barcelona i el Governador Civil; i heu's-aquí una segona part en porta.

Les localitats del teatre eren disputades poc menys que a cops de puny. El públic no anava a conèixer la obra; anava a conèixer la caracterització que en Fontova havia fet d'una personalitat ben coneguda per cert.

— Perelló! — cridà en Fontova al representant de la Empresa — aquesta obra a fòra de cartell.

— Ja me'n guardaré prou. De des de les deu del matí no queden més localitats a taquilla, i no dic res dels encàrrecs per a la funció de demà.

— Però que no veu en quin compromís estic ficat?

— Però no veu, sant cristià, l'escàndol que s'armarà si així, sense més ni més, treiem la obra del cartell?

En aquell punt arribà el fill d'en Cuyàs:

— Fontova: ja sab com hem quedat aquest matí.

— Ho sé, Enriquet. Aquesta nit, ja que és de tot punt impossible retirar la obra, desfiguraré el tipus.

— Tots li agraiem. El pobre papà està malalt. Ell celebrà la mestria amb que vostè sapigué caracteritzar-lo; però han arribat a tal punt les bromes, bon xic pesades, d'amics i parroquians, que s'ha retirat malalt a casa, i ni s'atreveix a sortir al carrer.

— Ho comprenc, Enriquet; ho comprenc. Vagi, i digni al seu papà, que's farà així; i que'm perdoni el disgust que involuntariament li estic donant. Poc m'ho podia figurar.

— Si que tingué mala inspiració!

— Què hi farem! Déu nos en guard d'un «ja està fet».

Arribà la nit, segona representació de la maleïda obra. El teatre estava plè a vessar.

En Fontova, mig vestit, davant del mirall, tractà de desfigurar en lo possible el celebrat tipus.

— A fòra les patilles! Hi posarem unes patilletes curtes. Una perruca del mateix cabell, un bon xic més curta; i fòra les ulleres; no... les ulleres les portaré a la butxaca; no fos cas que... Ja, ja! Ja no és més que un cosí d'en Cuyàs.

Començà la representació. L'espectació era gran. En Perelló es posà entre bastidors, a la dreta de l'actor. L'Enriquet Cuyàs a l'esquerra; havia anat al teatre per a convèncer's de que en Fontova compliria la paraula. Sortida de l'actor. Curt silenci. Començà en Fontova els primers versos, i la gatzara que s'armà no tingué precedent.

— No és el mateix! — cridaven uns.

— Les ulleres! — cridaren altres.

— Les ulleres, les ulleres! — bramulà el públic en pes.

I en aquell instant l'escàndol arribà a son paroxisme. Què fer?

— Posi-se-les! — deia en Perelló.

— No se les posi! — interrompia l'Enriquet.

En Fontova es tornava boig. Anava d'un costat a l'altre, en mig d'una cridoria aixordadora.

— Es qüestió d'ordre públic! — exclamà en Perelló.

— Pensi en el que va a fer! — afegia en Cuyàs.

A l'últim en Fontova, no saben què fer, se decantà a favor del públic, i treient-se les ulleres de la butxaca, se les posà, junt amb un fort i unànim *bravo!* del públic que continuà amb una forta riallada i un llarg repicament de mans.

— Fontova, s'en recordarà! — exclamà l'Enriquet, desapareixent desesperat com un boig.

Inútil seguir més. L'èxit fou sorollós. Però a en Fontova no li aprofitava. Acabà sa tasca de la nit; però, tan bon punt caigué el teló, cridà a en Perelló, i li digué:

— Si no's retira la obra del cartell!, rescindiré el contracte. Estic resolt.

— I ara! Després de la ovació que se li ha fet!...

— Ja li he dit! A aquest preu, no'n vull d'ovacions.

— Anirà contra els interessos de la Empresa?

— Contra els interessos de tot el món. No ha vist la desesperació d'aquell pobre xicot? I té molta raó. Els ulls li espurnejaven sang. Vaja, ja li he dit; una de dues: o retira la obra, o em retiro jo.

— Espera, doncs. La obra està ja anunciada per a demà. Cantem-li les absoltes. Per

A MA FILLETA ELSA

No hi cerquis pas, entre mos cants d'amor, el bell perfum de flors exuberantes; he fet tantes cançons, tantes i tantes!... més en cap trobaràs la bella olor.

No hi cerquis, no, en mes estrofes d'or els ritmes de les mars mormorejantes, ni el concert de les planes verdejantes, ni el silenci hivernal que glaça el cor.

En mes cançons d'amor sols trobaràs un esperit viril, fort, que al compàs d'un sentiment innat, que mai s'allunya,

va teixint la cançó que tu apendràs el jorn del gran triomf, quan fruitàs la llum de llibertat per Catalunya.

JOÀN B. ALEMANY i BORRÀS.

a demà ja hi ha molt despatxat. Els cartells, fets i enganxats. Els avisos dels diaris, enviats i tal volta impresos ja a aquesta hora. Donem-la com a última vegada.

— Vol fer-me patir un altre jorn i una altra nit?

— Res d'això.

— Vol que me fingeixi malalt?

— No salvaria la situació. La obra es deu; ja li he dit que hi ha molt despatxat. Vaja, home! Tantes queixes té de la Empresa? Demà tan sols.

— Sigui: demà tan sols; però que s'anunciï, eh? Miri que, després, no li valdrà la Santa Mare Iglesia.

— Lo dit, dit, Fontova. I a fè de Déu que és una llàstima. Al menys, elséu tipus, ens hauria portat uns quinze o vint plens més. Ba, paciència!

L'epíleg de l'anècdota és curt.

A l'endemà, a la tarda, en Fontova, amb companyia del qui signa aquestes anècdotes, entrava al cafè del teatre Bon Retiro; se sentà, molt capficat, i demanà que li portessin cafè.

Al mateix instant, d'un grup de senyors que estaven reunits en una altra taula, se n'aixecà un, ja entrat en anys, i anà dret cap a en Fontova. Era l'amic íntim d'en Cuyàs, el senyor Fradera.

— Hola, Fontova! Dono gracies al cel de haver-lo trobat. — I en defensa de son amic, deixà sortir de sa boca un sens fi d'improperis contra en Fontova, qui l'escoltava amb una tranquil·litat pasmosa, bo i remenant el sucre amb la cullereta.

Haig de dir, però, que en Fradera tenia bons anys més que en Fontova, i això col·locava en inferioritat de condicions al primer. Oh, i tal! En Fontova allavors era un jove; mentres que son provocatiu interlocutor era un senyor que baixava ja a la decrepitud. D'aquí, doncs, que nostre artista l'escoltés com qui sent ploure; mes, no obstant, cregué encara un dever donar a l'amic de l'amic tota mena de raons, esplicant-li la historia del tipus. Per lo vist, no's contentà en Fradera, qui, lluny d'amoixar i acabar-ho amigablement, continuà més airat que mai! Allavors, en Fontova, sense descompondre's, ni deixar sa tranquil·litat, li digué:

— Senyor Fradera: li he estat parlant com un cavaller qui parla a altre, i vostè em respon a mossegades. Li he dit que cap mala idea me portà, al caracteritzar-me, retratant el físic d'en Cuyàs, i vostè continuà insultant-me. Recordi, doncs, que avui va per última vegada la maleïda obra. No'm provoqui més, si no vol que aquesta nit, en lloc d'en Cuyàs, surti en Fradera a l'escenari del Bon Retiro.

En Fradera s'aixecà i desaparegué. No crec que en Fontova l'hagués vist mai més en la seva vida.

CONRAD FONTOVA.

DE TEATRE CATALA

Estrena de "Jesús que torna", de mestre Guimerà

De veritable aconeteixement pot qualificar-se la estrena de «Jesús que torna», drama en tres actes del més gran dels autors dramàtics catalans i àdhuc ibèrics: l'Angel Guimerà.

Aquesta potent producció que tantes vegades havia estat anunciada, per fi s'ha estrenat, com a inauguració de la temporada de Teatre Català en el Novitats de Barcelona.

El telègraf ha avançat detalls referents a l'èxit clamorós, unànim, obtingut per mestre Guimerà. El teatre ofería l'aspecte de

Angel Guimerà, autor de "Jesús que torna"

les grans vetllades, havent-se venut les locatals a preus elevadíssims.

La obra fou escoltada amb intensa devoció i interès que anava creixent a mesura del seu desenrotlle, i al finalitzar els actes les ovacions es succeïen aclamant al gran Guimerà qui amb aquell encongiment de espatlles, tan característic en ell, retribuía, amb el cor rublert de joia, l'homenatge del públic. Aquest esperà en el carrer al poeta i l'acompanyà en manifestació fins a sa residència, victorejant-lo i victorejant, ensems,

a Catalunya. Fou un acte emocionant.

Els germans Borràs, principals interpretadors de la obra, obtingueren també franques mostres d'aprovació pel seu comès, que fou ben elogiat.

La estrena de «Jesús que torna» romandrà en els anals del Teatre Català com a un dels més grans aconeteixements artístics.

Tan-de-bo que ells siguin el punt inicial d'una campanya que assegurí la existència definitiva d'aquesta modalitat del nostre geni creador.

Enric Borràs, protagonista de la obra.

Jaume Borràs, altre interpretador.

DEU! (*)

LEMA: *Jo vull la vida!*

Si és que Déu és la cobdícia que en el cor dels homs s'aferra, prenent a son arbitri l'alt comando de la terra; o és la vana indumentaria de la pompa senyorial, que enlluerna l'ona humana, bo i befant-se del realisme; o és el brill de la moneda que desperta l'egoisme d'apropiar-se la riquesa de la capa terrenal...

Si això és Déu, la mort doneu-me,
car no vull ser jo immortal!

I si és Déu l'amor de dona que al plaer està venuda, que desprecia el goig de mare, pel seu vici ja vençuda; o és el crit de la barbarie que'n la lluita va cantant, quan la febre de conquesta no respecta sang humana; o és la força misteriosa de la vida morfínia, que de l'hom tot el seu ésser poc a poc va dominant...

Si això és Déu, perquè doncs viure,
si no hi crec un sol instant!

Més si és Déu l'excelsa forma que s'encarna dins Natura, ja en les flors, ja en les arbredes, o en el blat de la planura, o en les aigues cristal·lines que devallen dels cimals, amb remors de lleus cantades d'eclesiàstica oratoria; o en les aubes ben serenes que reflecten llums de gloria; o en els nuvols d'or i grana de les postes estivals...

Més si és Déu l'onada brava que en el mar s'alça potent, rumbejant de blanca escuma, ben blavosa i transparenta; o és la pau de l'arca immensa que s'esten dins l'infinit; o és la dolça melodia dels bells cants de l'ocellada, que fan neixé a flor de llavi suaus petons per l'estimada; o és l'amor que jo venero dins del temple del meu pit...

o és el Sol, o és l'estel'lada;

o és, per fi, tot lo que brilla ja en la terra o firmament...

Si eix és Déu, doneu-me vida,
que hi vull creure eternament!

JOAQUIM ALGUERÓ.

(*) Composició que obtingué el premi del Centre Català de Asunción (Paraguay) en els darrers Jocs Florals celebrats a Buenos Aires.

ELS GERMANS AUSENTS (*)

Ens és grat, tot sovint, rebre de terres americanes aqueixes revistes que hi funda el patriotisme dels catalans. I ens és grat per l'alenada d'optimisme que ens aporten amb el seu caient distingit, amb la bondat material i esperitual que s'exhala dels seus fulls, amb l'amor intens que hi traspuja envers la patria gran dels nostres afectes. Perquè una de les característiques dels patriotes catalans exilats a l'Amèrica és la de donar al concepte de patria aquella amplitud que no es conforma amb relativitats esquifidores, sinó que exigeix una donació absoluta de l'esperit a l'ideal que serveix. I en aquesta característica que senyalem no hi ha diferències: totes les revistes catalanes que ens vénen d'Amèrica la mostren amb una mateixa intensitat i del primer instant de la seva naixença.

Ara mateix en tenim davant dels ulls una de totjust nada: «Resurgiment», de la ciutat de Buenos Aires. En la qual trobem apuntada una idea que més d'un cop i més de dos ens ha estat suggerida pel desig de veure totes les manifestacions del patriotisme català en prosperitat i opulència.

«Cal — diu l'article de fons — ajustar la acció col·lectiva dels catalans de l'Argentina a les necessitats de Catalunya.»

I això és ben cert, i la revista «Resurgiment» no es contenta amb predicar-ho, sinó que ho referma amb l'eloqüència dels fets, promovent i sostenint campanya forta per ajudar en el seu camí les nostres entitats d'expansió de cultura, dedicant especial atenció a la benemèrita «Protectora de la Ensenyança Catalana».

L'exemple és bo i cal glosar-ne el sentit i preconitzar-ne l'expansió. I els patriotes catalans que poblen l'Amèrica, dels quals interpreta el sentir la nova revista, saben regonèixer el valor de la tasca abnegada dels que romanen a Catalunya, demostrant-ho amb llur adhesió moral i material.

«Ara, darrerament — segueix la revista — s'ha donat un bell exemple del que pot la força d'una ideologia, quan aquesta és sustentada amb noblesa i lliure el seny de prejudicis.»

I glosa la manera com «el plet secular de Catalunya s'ha imposat als poders públics de l'Estat espanyol, per haver exposat «cla-

rament i terminant» els nostres parlamentaris «quines són les nostres pretensions i el dret que tenim a sustentar-les fins que se'ns faci justícia».

Finalment, torna l'article a la necessitat d'una mutual ajuda entre tots els catalans que en mereixen el nom:

«Què valen, davant l'interès suprem de Catalunya, les nostres pobres i avares cobejances? Què, el nostre migrat criteri particular?... Catalunya, la patria estimada, necessita ara més que mai l'esforç de tots els seus fills per triomfar en la lluita que sosté per la seva sobirania nacional».

Es realment encoratjador aquest esperit dels catalans d'Amèrica que publiquen «Resurgiment». Ell ens diu que s'inicia entre aquells patriotes una forta tendència a sumar el llur esforç al dels que mantenen en el mateix terror de la patria el foc sagrat de l'ideal, servint-se de tots els medis que els posen a l'abast l'associació, la premsa, els càrrecs populars, etc., etc.

L'Amèrica, que fou tancada durant segles als catalans per l'odi i l'egoisme d'un Estat esclavitzador, hostatja amorosa una multitud de patriotes que troben en ella el benestar i la opulència. I entre semblant multitud pren còs i s'expandeix el concepte de cooperació directa als esforços dels que, en una forma o altra, laborem per la prosperitat moral i material de Catalunya.

Tot sovint hem pogut veure com, ideals independents del nostre, han rebut de gentes que, compartint-los, s'havien enriquit fóra de la patria, un adjutori eficaç i decisiu.

L'exemple de la revista «Resurgiment» ens obre el cor a l'esperança d'un esdevenidor de prosperitat.

Per això hem volgut senyalar-lo d'una manera especial i donar al nou confrare el més expressiu salut de germanor.

VARIA

S'ha celebrat a Barcelona, cap i casal de Catalunya, una Diada de la Llengua Catalana. Aquest fet, en si, no dirà res als espanyols ni a molts altres estrangers que creuràn molt lògic i àdhuc sentimental el que els fills de la *región* catalana s'expansionin una vegada a l'any retent tribut al *dialecto* de les quatre *provincias*. La majoria fins ho aplaudiràn, de igual faïçó que aquí s'aplaudeix el *dia del canillita*, el *dia de la flor*, el *dia del guarda* i, en fi, tots els *dias* haguts i per haver. Però... — sempre el però obstaculitzador i protestatari, — nosaltres, catalans de la Nació Catalana, que hem usat, usem i usarem perennalment, per tant que el seny ens guï, l'idioma català per a comunicar-nos amb nostres germans de patria, — perquè no sabriem expressar-nos d'altra faïçó, — nosaltres, dic, trobem pueril, molt pueril, de una puerilitat sarcàstica la celebració d'una

Diada de la Llengua Catalana, — un cop l'any com els Jocs Florals, i a pesseta l'entrada, al revés d'aquests, — i no ens sabem avenir en que els que proclamen la ineficàcia de la festa de les lletres catalanes, a Barcelona, no trobin prou adjectius per a lloar aquesta Diada, que no té — bon troç s'en falta — la importància d'uns Jocs Florals, malgrat es procuri ornar-la amb efectes decoratius.

Els bons nacionalistes de «Nostra Parla», institució simpàtica, organitzadora de la Diada, tenen altres i més eficients mitjans de divulgació de la llengua catalana, i creiem anirien millor si s'en valessin. Una Diada, una sola diada, en qual imperi el català a nostra patria, és, senzillament, desnacionalitzadora. L'imperi de la llengua catalana no ha d'ésser efímer; deu ésser, ha d'ésser, a Catalunya, pels segles dels segles... Amén.

—o—

Sempre ens ha estat simpàtica la figura esvelta, magestuosa, de línies estatuaris, que la senyoreta Elvira Fremont, exquisida actriu de l'escena catalana, mostra, culminant la bellesa del seu rostre, en mants personatges que la seva intuïció artística ha creat per glòria d'ella i de Talía.

La hem admirada com a dòna i com a actriu i la nostra admiració dúctil i fervorosa ha dibuixat alentorn d'ella, ara darrerament, una auriola de virtut patriòtica, d'amor a la terra que li donà forma humana i geni artístic. La senyoreta Fremont ha refusat l'ofertament d'un empresari de Madrid per a actuar en un dels millors coliseus de la vila de l'òs, com a actriu capdavantera de la companyia, amb proposicions per demés aventajoses. Davant d'aquesta temptadora prova la Fremont no ha vacil·lat pas gens, i ha preferit actuar en el teatre del Centre de Lectura de Reus — esperant que la dignitat patriòtica dels homes representatius de Catalunya resurgeixi i donguin al gloriós Teatre Català el lloc d'honor que li pertany — ans de seguir la petja dels Borràs, Codina, Xirgu, Morera i tants altres que en el teatre català es formaren i a ell deuen la nomenada que els acompanya.

El nobilíssim gest de Na Elvira Fremont es fa acreedor dels nostres homenatges.

—o—

Un senyor Tàrraga, que fins fa poc ha malmenat els destins del Centre Català de Buenos Aires, amb l'aquiescència, però, dels

La cultura popular és la base del progrés dels pobles. Si volem per Catalunya aquest benifet moral, engroixim els rengles dels inscrits a la benemèrita i patriòtica «Associació Protectora de la Ensenyança Catalana».

Delegació a Buenos Aires: Callao, 511.

(*) Sota aquest títol, l'autoritzat diari de Barcelona «La Veu de Catalunya», publicà, en l'edició corresponent al dia 6 de gener prop-passat, un article editorial que transcrivim per l'amplitud que dóna al tema, fent-lo d'interès general. Nosaltres, que tenim un criteri format respecte a la norma d'acció de RESURGIMENT, que entenem no ha de passar dels límits que li han imposat la nostra modestia, no publicarem els el·logis que prodiga a la nostra obra humilíssima l'escribit present si no fos que hi velem en ell un esperit més ampli que el que pot inspirar RESURGIMENT: hi velem el regonèixement i l'amor dels homes de Catalunya envers la Catalunya que formem lluny de la patria els catalans exilats. Per això, d'entre la munió de felicitacions i mostres d'afecte rebudes, fem avui aquesta excepció, perquè entenem un dever ineludible donar-la a la publicitat.

séus socis, trobant-se de pas a la capital de Espanya i investint-se amb una representació que no és tal, ha sol·licitat no-gens-menys que la reforma de la constitució espanyola i un palau per l'ambaixada que Espanya manté a aquesta república.

Veritat que és demanar molt, però en això nosaltres no hi tindriem res a dir si no fos que dita demanda l'ha feta en nom dels catalans de l'Argentina.

Ja sabíem per pròpia experiència que aquest senyor Tàrraga tenia gosadia per molt,

però no creïem que fos capaç de parlar en nom dels catalans residents a aquestes terres. Que ho faci representant al Centre Català, està bé, res li podem objectar; però del Centre Català de Buenos Aires a la col·lectivitat catalana de l'Argentina, hi ha un bon troç a córrer.

Per la nostra part hem de dir que no tenim inconvenient en que reformin la constitució espanyola, ni que facin un palau pel seu ambaixador a aquí; però que consti, que la col·lectivitat catalana, malgrat tot el que

es digui, no ha delegat a ningú per a anar a Europa a fer negociacions de cap mena amb cap potencia.

No és hora encara. La guerra continua amb més furor que mai...
PAUL

RESURGIMENT accepta totes les idees i opinions que s'emetin, sempre que la finalitat llur no atenti als principis nacionalistes que defencem per la llibertat de Catalunya. Dels treballs firmats, s'en fan responsables llurs autors.

De la Diada de la Llengua Catalana

celebrada en el Palau de la Música Catalana, de Barcelona

D'en JACINT MUSTIELES

Catalans, us saludo en nom de la gentil València. Es aquesta una festa de poesia, que és en els poetes, en els ulls de les dones, en la llum del mar.

Mes no hi ha en ella sols formosor: hi ha una consciència que es forma en l'esperit de les reivindicacions nacionals i en l'amor a la nostra llengua.

Moltes vegades s'ha dubtat de l'amor de València a la nostra llengua. Als que dubten els portaria als pobles, a l'horta, i en els seus casals semblaria una heretgia parlar altra parla que la valenciana, i els que no la coneixen senten la necessitat de parlar-la.

Els portaria a la ciutat en els seus moments de ingenuïtat i de sinceritat, en la festa de la Patrona, sobressortint entre de tots els murmulls la parla valenciana, adorant-se en la Mare de Déu dels Desamparats la bandera de les quatre barres.

Recorda la gloria de les lletres i les arts valencianes, dient que's llevava la tradició dels gloriosos noms quan ho escrigueren en català. Mes València sent la nacionalitat catalana i el renaixement de Catalunya ha portat el de València, i si no'n tingués cap raó, sols la de la nacionalitat seria prou forta.

Aporta l'adhesió més coral de València a la diada, que allí també es celebra, donant als catalans el Déu vos guard de germans.

De l'ALBERT BASTARDAS

La llengua és natural en el poble; l'amor a la llengua no pot ni imposar-se ni prohibir-se; tenim una parla com tenim una mare.

Es una qüestió de dret públic la llibertat

de la llengua, i mentre hi hagi a Espanya un poble que ens la privi, hi haurà un poble privilegiat i un d'humiliat, i per això havem d'aprofitar tots els moments per adquirir per a la nostra parla tots els drets públics que hi càpiguen.

Conta, amb vivent realitat, el que passa al nen a l'anar a estudi i sentir una llengua que no és la seva. D'aquí ve tota la descatalanització, totes les inferioritats que tantes vegades veiem entristits.

Senyala el fet de que els diaris, els anuncis, siguin escrits a Barcelona en castellà; diu que, probablement, en aquesta nit de Reis, poques sabatetes hauran rebut llibres catalans. Tot ve de que és desconeguda la bellesa de la llengua i fins la manera d'escriure-la, perquè no l'ensenyen des de petits; perquè es desconeix l'elegancia i la poesia nostra, coneixent molt bé la castellana; i es parla en castellà o, més bé, es creu que es parla en castellà perquè no dominen fluïdament el català.

La qüestió de la llengua és la primera a resoldre i és la que vol resoldre la Mancomunitat, és la que començà d'incitar l'odi del poder central contra nosaltres.

Saluda els germans de Mallorca, València i Rosselló, que amb els seus actes demostren la indestructible unitat nostra, que té per puntals en Ramón Lull, Ausies March, i Ramón Muntaner.

L'Unamuno deia que la sang és l'esperit de la llengua i per això tots som uns... Vol-dria que aquest entusiasme fos sentit ara per tot arreu, passant les fronteres, i arribés als catalans d'Amèrica que tan meritíssima acció fan.

Saluda els catalans que, malgrat la influencia francesa, més enllà del Canigó, serveixen la nostra parla. A l'anar molts de nosaltres a Perpinyà, ara fa un any, cantaren «Muntanyes regalades», i nosaltres ens sentíem com a Barcelona.

La pau d'Espanya sols és factible amb un respecte a tots els drets de les nacionalitats, i Espanya haurà de resoldre implacablement aquesta qüestió.

D'en JOAN ESTELRICH

La festa de la Diada de la Llengua fou celebrada a Inca, cor geogràfic i natural de Mallorca, on es percebeixen més intensament i més clarament els bategs del cor mallorquí.

La llunyania no és obstacle per regonèixer la realitat. Ja comença Mallorca a desvetllar-se: ja no hi ha cap poeta mallorquí que mereixi el nom de tal que no escrigui en català, però això no basta, la llengua és la regina i és precís posar-la en el tron que li és degut.

Volem la nostra llengua, no sols a la llar, sinó a l'escola, en els documents públics, a tot arreu. Mallorca, ja ha començat aquesta tasca: no hi ha mallorquí que no vulgui ser en aquesta santa empresa: no hi ha cap que no senti bullir la indignació si sent que li desprecien la llengua com si fos un argot.

Cal insistir en la propaganda, cal ser pràctic, cal purificar el llenguatge; cal conquerir l'escola primària i l'alta ensenyança tècnica. Així demostrarem que volem el progrés. Nosaltres volem ser qui som, catalans de Mallorca, en tota la seva integritat, i volem honrar el verb d'en Ramón Lull, que escampà una vivíssima claror que encara dura a través de les centúries.

De l'EMMANUEL BROUSSE diputat dels Pireneus Orientals

«París, primer de gener de 1917.
Caríssims amics:

Seria per mi una gran contentació celebrar amb vosaltres les riqueses de nostre

parlar immortal, apreciar-ne una vegada més la tonalitat exquisida i saborosa, la força encisadora i irresistible.

La llengua catalana! Quina cosa tan gran, tan formosa, tan enlairada! La llengua de nostra mare, de nostre pare, de nostres avis; la llengua amb la qual han breçat nostres primers dies, ella, amb que hem expressat nostra tendresa filial, després cantar l'exuberança, l'amor nostre; amb que hem fet també les moixaines a nostres criatures; la llengua familiar, amiga, tresor el més preuat que tinguem sus d'aqueixa terra.

La llengua catalana! Com se n'aprecia les innumbrables tonades carinyoses, quan el català és lluny de sa terra i que pot enraonar-la lliurement amb un parent, un amic de la una o de l'altra banda del Pireneu. Les paraules surten espontànies de la boca, apressades d'expressar els sentiments que ens commouen, apressades de recordar-nos el país soleiat, el país de les «muntanyes regalades i de les riques planes»; apressades de evocar nostre cel d'atzur, nostra costa incomparable, nostres turons immortals.

I allà al front, de peus contra l'enemic, allà on els francesos lluiten heroicament, és en cada lloc, en cada recó, en cada regiment, en cada batalló, en cada companyia, com un raig d'esperança que travessa l'horrenda tragèdia, quan, trobant-se, alguns fills de Catalunya, fa la llengua maternal suau i forta apretar-se els cors i estrènyer-se les mans.

Ahir, encara, jo veia a París un altre gran capità català, el general Aimeric d'Estagell, el qual tornava del Cameron on manava l'exèrcit francès que ha vençut i tirat fora els alemanys del centre africà. Ell me contava el seu plaer d'encontrar un dia al mig d'un combat un oficial i tres soldats del Rosselló que, després de la batalla i la victòria conseguida, varen venir a saludar-lo en la llengua catalana.

«Vaig veure tot d'un cop — em deia el general — nostres terres catalanes, la meva esposa, les meves criatures, el meu indret, el cel blau, el sol d'or, el Canigó neulós, tot això deixat allà, ben lluny, ja feia tres anys.»

Quina alegria va ésser per mi quan vaig aconseguir, ja fa un any, de fer regonèixer pel Govern francès la llengua catalana com a llengua oficial.

Com serà més gran encara el dia que assistiré a la inauguració del monument que els catalans del Rosselló volem aixecar sus nostre Canigó gegantí a la glòria del puríssim i il·lustríssim poeta nostre, l'immortal Jacint Verdaguer, el vulgaritzador, el regenerador el més poderós de la llengua catalana!

Visca nostra llengua catalana!

Emmanuel Brousse.

Diputat català de la Cerdanya francesa. »

D'en MAGI MORERA i GALICIA

Han arribat a rebaixar el nivell social de l'aristocràcia, apagesant-la; han rebaixat el feminisme delicat de la dona, engrollerint-la. I al costat d'això, que és el sàinet, hi ha el drama dels que s'han sentit catalans, i al buscar el motllo dels seus pensaments, s'han trobat amb que els motllos no responen a la seva naturalesa. Es com el drama del qui ha tingut fills i no en té, i n'ha adoptat un per exterioritzar l'afecte en un ser postís que prenía el lloc del natural, fins que un dia torna el fill absent a qui es creia mort, i es troba amb el fill adoptat en son lloc.

I aleshores ve el drama dels pares: quin dels dos fills han d'estimar? Però la naturalesa s'imposa, i l'afecte se'n va al fill natural.

Poetes i artistes no tenien més que un motllo postís; però com que la natura sempre venç, acaben per trobar la forma veritable d'expressió. Això sols ho sab el que ho ha hagut de sofrir: sols ho saben els que, com l'orador, estimen la llengua estranya, malgrat els mals que sa dominació ha causat.

La llengua no ha d'ésser una bandera política ni un motiu d'actuació: és quelcom més; és una revelació de l'esperit, i a l'esperit anem. I qui diu esperit diu cultura, perquè sense cultura no hi ha llengua. La princesa bella i delicada de «Tirant lo Blanc», al través de la pell de la qual es transparentava el color del vi que bevia, és la imatge de la llengua que ha de transparentar tots els matisos del pensament del poble, i donar tots aquells gaudis i prosperitats que actualment ens hem de contentar amb desitjar, satisfets de treballar i haver treballat per aquest avenir.

Es llegeixen unes quartelles de donya

DOLORS MONSERDA DE MACIA

De les glorioses festes del Sant Adveniment del Redemptor aquesta és la de l'Adoració, la de la consagració del poder i la saviduria al Fill de Déu encarnat; i, per tant, a l'escollir-la per la festa de la parla catalana, hi haveu donat tota l'altíssima significació que enclou, amb tot el seguici d'honors que li són deguts. Al matí, a la Lliga Esperitual de Nostra Senyora de Montserrat, haveu rendit la vostra adoració al Rei de cels i terra; i ara la rendiu a la nostra llengua, aquesta llengua que Déu ens ha donat, i que, per tant, devem estimar-la per ésser un present seu; per ésser el verb de la patria, i per ésser nostra, tan nostra, com el pensament que guspireja en el nostre cervell i el cor que batega dins del nostre pit.

Els Sants Reis, per a portar a cap el seu acte d'adoració, portaren de l'Orient or, encens i mirra; nosaltres, per dur a terme el nostre a la llengua catalana, a més del vassallatge d'amor que ara li fem, portem-li

l'encens del desig de embellir-la, d'enaltir-la de purificar-la de les escories amb que la brutalitat i la ignorància malmenen i denigren els preuats joiells que la coronen. Honorem-la, estimem-la, parlem-la amb amor, amb puresa, amb respecte, amb orgull.

Pensem que Jesús, que encarnà la més alta saviduria de la terra, i en qual vida no hi ha un sol fet, ni un sol pas, que no sigui per guia i exemple dels homes, no usà, jamai, altra llengua que la seva, i amb ella desfeu com diminutes volves de neu, els erros que un llarg enfilall de segles havien petrificat, canvià la faç del món, i salvà els homes.

D'en JAUME BOFILL i MATAS

Fa poc menys d'un any, els atacs contra la nostra llengua promulgaren una Diada: ara es repeteix la Diada sense les agrors de la protesta, volent dir que és un acte constructiu, un acte de les reivindicacions nacionalistes, la més cabdal, la més intensa, la que no pot tenir la oposició ni de les autoritats ni de les jerarquies més altes.

Enriquir-la i depurar-la, veu's-aquí el que s'imposa: saturem de paraules catalanes tots els oficis, tots els estaments, evitant la imposició de mots estrangers, i donant als nostres fills llibres en llengua catalana, perquè els fills, ans que tot, els devem la sinceritat. Convé no suscitar odís, perquè els odís de naixença solen ser perdurables.

Si ens tornessin tot de un plegat la llibertat de l'idioma, tal vegada podríem titllar-nos d' enamoradiços, si abans tots els estaments no usen com és degut l'idioma nostre.

Cada any «Nostra Parla» renovarà aquesta afirmació. Sabem que en els moments tràgics és l'idioma matern el que puja a flor de llavis. Sabem que avui es l'Epifania, que vol dir manifestació, i en tal diada «Nostra Parla» convida a la gent de Catalunya a fer manifestació de sa fè patriòtica i a portar els seus dons a la nostra llengua estimada. Que els patricis i la burgesia hi portin l'or i l'encens; que els obrers catalans hi portin la seva mirra humil. Les dames no cal que portin dons: ja hi ha aquí la forta, l'excel·lenta ofrena de la seva presència.

ACABAMENT

La gran ovació que es tributà com a coronament de festa, enllaça amb les vibrants estrofes dels «Segadors» que entona el públic, i en que es repeteixen al carrer, entre aplaudiments i visques a Catalunya, al sortir el mestre Guimerà i donya Dolors Monserrda.

Darrera de l'Angel Guimerà un nombrós grup segueix entre aclamacions barrejades amb les estrofes del nostre himne naci

PELS BELLS INDRETS DE CATALUNYA

CADAQUÉS. — Vista parcial.

Les grans institucions catalanes EL MUSEU SOCIAL

Dintre de Catalunya, aïllades per complert de l'esfera oficial de l'estat espanyol, hi han numeroses corporacions literaries, científiques, socials i artístiques, que viuen i es desenrotllen mercès a la protecció única i exclusiva del tresor català.

Entre eixes, que per sa importancia són ben conegudes a l'estranger, es troba el Museu Social de Barcelona, entitat poderosa i de gran transcendència per al millorament moral i material de la classe proletaria.

La seva constitució data de l'any 1909, i en el transcurs de la seva existencia ha portat a terme una acció econòmico-social asenyada, amplia i importantíssima.

Per mitjà de la secció Secretariat Popular, el Museu contesta gratuïtament totes les consultes que de paraula o per escrit se li facin sobre assumptes de caràcter econòmico-social i, no-res-menys, presta serveis, amb aquesta materia relacionats, a fabricants, obrers i institucions socials que ho sol·licitin.

La secció d'Estadística Social, una de les branques més ufanoses del Museu, porta a terme, amb un seny i una cura dignes d'admiració, la tasca d'investigació de tot el que es refereix a la vida econòmica del nostre poble. Mercès a ella, ve publicant-se anyalment un Anuari d'Estadística Social, el primer i l'únic que s'ha publicat a la península ibèrica. Les institucions socials de Catalunya, el preu de les subsistencies, les vagues, els salaris, tot és enumerat amb estadístiques, posant-se el Museu Social, amb aquestes investigacions, al costat de les institucions similars de les nacions més avançades.

La relació entre la renda i els lloguers que es paguen a Barcelona, la població obrera de tot Catalunya repartida en indústries i l'importancia de l'associació obrera, són altres tasques en les quals s'emplea la secció d'Estadística Social.

Una de les obres capdals del Museu ha estat l'Exposició Permanent d'Economia Social i Higiene i Seguretat del Treball, dis-

tribuïda encinc grandioses i confortables sales. Per elles han desfilat innumerables personalitats nacionals i estrangeres i han servit per a demostrar els avenços en tots els rams que abracen la producció obrera i els mitjans per a fer més confortable i higiènica la vida de l'obrer. Eixa exposició, que durant varis anys ha estat oberta al públic, darrerament s'ha substituït per exposicions monogràfiques temporals, començant-se amb una d'Habitació Popular, sota la direcció de la societat cívica La Ciutat Jardí, entitat filla de l'acció del Museu Social; i seguiràn altres, no menys interessants, entre les que cal esmentar la del Treball a Domicili, per la qual s'ha nomenat una comissió de dames i senyors que tenen a son càrrec el treball d'organització.

També té instituïda una Borsa del Treball, amb un mètode d'organització i funcionament perfecte basat en l'estudi de les principals Borses del món i adaptades a les necessitats de Barcelona.

La nova organització començà a regir el primer de gener de l'any 1915 (la institució de la Borsa data de l'any 1912), i amb ella s'ha aconseguit un major i més fàcil desenrotlle. Comprèn 22 grups professionals i és basada en la rigorosa classificació, l'absoluta separació de sexes i de patrons i obrers, i la independència de funcionament de cada grup professional, centralitzant-se tots ells en la Direcció, fent-se les operacions a l'interior de les oficines, sense picarres, sense ordre de numeració i regint el sistema de fitxes. Durant l'any 1915, a pesar de la crisi i l'anormalitat del treball a conseqüència de la guerra europea, les operacions de la Borsa giraren sota aquest total: demandes de treball, 10.184; ofertes de treball, 4.199; col·locacions realitzades, 3.557. Aquest percentatge de col·locacions sobre les ofertes, demostra l'eficàcia del seu funcionament.

CADAQUÉS. — Des del porxo d'en Sisó.

CADAQUÉS. — Carrer de les farres.

Ademés funciona un Secretariat d'Aprenentatge, en forma autònoma del Museu Social, que l'infantà, i que és una veritable oficina informadora, un organisme d'assessorament i guiatge per als aprenents en el moment d'elegir ofici i que'ls facilita la formació professional, la col·locació, etcètera.

La biblioteca del Museu, de lliure accés per al públic, conté una immensa quantitat de llibres, opuscles i folletons de totes menes, perfectament catalogats i de facilitat per a la recerca ràpida de les materies. Des de l'obra doctrinal, passant per l'opuscle i la revista, fins a la més lleugera fulla volant, tot hi està degudament distribuït i classificat per a major facilitat del públic.

Pot dir-se que totes les seccions de que consta el Museu Social es desenrotllen metòdicament, casi automàticament, tal és la seva perfecció.

Com ja hem insinuat, el Museu Social és una empresa particular filla de l'esforç de l'ànima catalana. La Mancomunitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona li tenen assignada una subvenció, i les demés fonts d'ingressos són donatius i quotes dels socis protectors.

La junta de govern la presideix l'Enric Prat de la Riba, president de la Mancomunitat, i en Ramon Albó i Martí és secretari perpetu. El personal tècnic del Museu és el següent: Director, en Josep M.ª Tallada; secretari general, en Josep Ruiz i Castellà; bibliotecari, en Cebrià de Montoliu.

P. O. L.

NOTICIES

Signada pels senyors president i secretari de l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana de Barcelona, hem rebut una afectuosa lletra d'encoratjadora felicitació per la campanya que des del primer número ve sostenint RESURGIMENT en defensa i propagació dels fins eminentment culturals i patriòtics que són la norma d'acció de la Protectora.

A l'agrair coralment els fervorosos conceptes que ens endrecen els dilectes compatriotes que des del sinus de l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana tan bé preparen l'adveniment lliberador de Catalunya, ens plau refermar la seguretat del nostre humil concurs en l'obra magna de la depuració nacional catalana per mitjà de la ensenyança.

En la propera temporada lírica del gran Teatre Colón, d'aquesta capital, actuarà com a figura altíssima l'excelsa compatriota nostra Maria Barrientos, que tants prestigis té guanyats per la seva veu única i el seu art exquisit.

Així mateix, anuncia la empresa la estrena d'una òpera d'autor català: «El vano», de

l'Amadeu Vives, fundador de l'Orfeó Català de Barcelona, qui assistirà a les representacions que de la mateixa es donguin.

Tenim l'esperança de poguer fruit enguany la obra pòstuma del malhaurat Granados, titulada «Goyescas», que ja s'havia de donar l'any passat en el primer coliseu argentí, i es veu que la empresa l'ha deixada en l'oblid, apesar de les promeses.

En virtut de la renovació de càrrecs, verificada reglamentàriament, ha quedat constituït el Consell Directiu de l'Orfeó Català de Buenos Aires, en la forma següent: President, Francesc Colomer; secretari, Joaquim Cufí; sotsecretari, J. M. Subirachs; tresorer, Joaquim Graells; arxiver, Josep Cusó; vocals: Manuel Comas, Antoni Berga, Pau Canellas i Francesc Fàbregas; vocals suplents: Sebastià Blancafort i Tomàs Fàbregas Isern.

Es d'elogiar la iniciativa presa pel nou Consell Directiu de l'Orfeó Català instituint, amb el nom de «Dissabtes selectes», vetllades de divulgació artística, la primera de les quals s'efectuà en la sala d'actes del Casal Català, el dia 10 d'aquest mes, davant de nombrosa concurrència.

L'Orfeó Català, les senyorettes germanes Graells i Felisa Mateu i el senyor R. Genescà, tingueren a son càrrec les diverses parts que integraven el programa.

Es d'esperar que aquestes vetllades es veuràn afavorides pels que estimen les coses belles dintre un ambient de franca expansió patriòtica i els seus organitzadors curaran en el possible de ferles amenes i instructives.

S'anuncia pel dia 15 del proper mes de abril un gran concert matinal per l'Orfeó Català, en el teatre Buenos Aires d'aquesta capital. Oportunament es donarà a conèixer el programa.

El Centre Català de Mendoza ens anuncia en atenta comunicació la constitució del nou Consell Directiu, que ha quedat en aquesta forma: President, Joàn Canals; vispresident, Joàn Fabrellas; secretari, J. Cucurella Caulús; sotsecretari, Josep Puig; tresorer, Josep Barceló; bibliotecari, Xavier Masip; vocals: Dàmas Gómez, Andreu Ferrer i Joàn Mas.

Regraciem els mots de salutació que ens dediquen i els hi desitgem bon èxit en el seu comès.

Sembla que aviat serà un fet la constitució a l'Argentina d'una nova Comissió Delegada de la benemèrita Associació Protectora de la Ensenyança Catalana. Prestigiosos elements residents a Mendoza, adictes a ella, comencen els treballs preliminars sota el guiatge del Centre Català de dita ciutat, soci col·lectiu de la Protectora. Tan-de-bo que aquest patriòtic exemple tingués imitadors en altres ciutats argentines.

Llibres, revistes, opuscles i periòdics

Ideas. — S'ha publicat el número 7 de aquesta interessant revista, orgue de l'Ateneu d'Estudiants Universitaris de Buenos Aires, amb un sumari selecte i variat.

Teatralia. — Amb motiu de la Diada de la Llengua Catalana, publicà un número especial. Conté, a més d'altres firmes de mèrit, fragments del que han dit referent al nostre verb gloriós en Joàn Maragall, Mossèn Cinto, Angel Guimerà, A. Rubió i Lluch, Joàn Alcover, Valentí Almirall, D. Martí i Julià, Enric Prat de la Riba, A. Rovira i Virgili i Feliu Torres i Amat. Les estridents barres catalanes ornem la portada junt amb els retrats de Mossèn Cinto i d'en Guimerà. Felicitem als coratjosos sabadellencs per la patriòtica i cultural llevar que escampen amb tan simpàtica publicació.

Geymanor. — Hem rebut els darrers números d'aquesta entusiasta revista, portant-veu dels nostres germans de Xile, que tan bona tasca fa per la llibertat de la patria.

El Baix Panadès. — Aquest valent setmanari nacionalista republicà, que's publica al Vendrell, ha arribat a la nostra redacció en justa reciprocitat de germanor periodística i patriòtica. Benvingut sigui.

La Revista. — De meravella artística i literaria pot qualificar-se el número 30 d'aquesta selecta publicació que veu la llum a Barcelona. En la part literaria hi han treballs i poesies signats per Josep Carner, A. Rovira i Virgili, Joàn Arús i Colomer, Joaquim Folguera, Martí Esteve, Clementina Arderiu, J. M. López-Picó, Ferràn Soldevila, Carles Riba, Ventura Gassol, Joàn Alcover, Carles Soldevila, Josep M. de Sagarra, Mercè Vila, Guerau de Liost, Josep Lleonart, Martí Casanovas, J. Farràn i Mayoral, Miquel Fortesa i Ll. Bertràn i Pijoàn. Il·lustren aquest formós número extraordinari de cap d'any, els artistes Joaquim Sunyer, Josep Obiols, Josep de Togores, Francesc Vaireda, Josep Clarà, Esteve Monegal, Josep M. Marquès i altres. En resum, 50 pàgines de material selecte.

Acció del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria. — Barcelona, any IX, número 100.

La Nació. — Setmanari nacionalista-socialista, adherit a la Unió Catalanista, Barcelona.

La Nova Catalunya. — De l'Havana. Hem rebut el número d'aquesta notable revista mesal dels catalans de Cuba, que conté un interessant sumari. Regraciem als nostres germans de l'Illa dit enviament, corresponent així a la germanor que deu existir entre tots els catalans que anyorem la patria.

Acció Catalana. — Butlletí del Casal Català de Buenos Aires, número 9.

INFORMACIÓ GENERAL DE CATALUNYA

BARCELONA

La Junta Directiva de l'Exposició de Barcelona en sa darrera reunió, adjudicà un concurs per al moviment de terres a la part baixa, altre per a obrir una vall de cap a cap del Passeig Central destinada a contenir la canyeria d'aigua, i altre per a fer 1.000 clots per a la plantació d'arbres del Passeig Central. S'enterà de l'inventari de la Secció Forestal, en el qual consta que s'havien plantat el 31 de desembre passat 10.026 arbres, i també d'un altre inventari de la Secció de Jardineria, en el qual apareix que en aquella data hi havia als planters 53.207 plantes, a més 88.700 mates per a repicar, 12.300 en xasis i 1.843 plantes, mares, formant un conjunt de 156.359 plantes, entre les quals figuren 493 varietats de rosers.

Acordà, a més, la Junta acceptar ofrenes de cessió fetes per propietaris de terrenys de la muntanya i considerar complidors de l'encàrrec que els havia conferit la Junta els arquitectes que han traçat els projectes de urbanització dels terrenys en que s'ha de aixecar l'Exposició.

* * Han estat a visitar el senyor Prat de la Riva, els periodistes madrilenys senyors Maestu i Contreras, que es troben a Barcelona preparant un extraordinari de «La Esfera», dedicat a aquesta ciutat.

* * La propera inauguració del «Refectorium», establiment de menjar i beure de la Rambla del Centre, causa veritable espectació. La seva instal·lació té tot el caràcter d'una evocació mig-aval, tant per la disposició del local, com pels elements decoratius, enginyosament combinats per l'artista arqueòleg Enric Vilalta: taules catalanes i mallorquines, cadirats de cuir autèntics, bancs-escons, arquimeses, llanties i pintures en teles i retauls, de mèrit algunes d'elles.

Es un ambient de museu el que s'hi respira; i els artistes i aficionats que ho visiten, ho alaben. El ja «venerable» Peyus Gener, destina, a la decoració del «Refectorium», una històrica bandera que, segons testimoni d'ell mateix, fou en Tamarit, diputat militar de la Generalitat de Catalunya, qui la va entregar a la vila de Cambrils (Camp de Tarragona), d'on en Peyus és fill, i va onejar a la muralla quan els Rocafort, els Vilosa i els Metrola, els Jurats, tot el poble i la gent del Camp, pugnaven contra l'exèrcit del marquès de los Velez que invadia Catalunya, pel Coll de Balagner, en la guerra de 1640-41.

La històrica bandera serà portada solemnement al «Refectorium» i depositada en un dels angles del saló gòtic.

SANT FELIU DE CODINES —

Resultà una festa simpàtica la celebrada en aquesta pintoresca població, amb motiu de la Festa de l'Arbre.

L'Atracció de Forasters, que recentment s'ha constituït en la dita població, posada d'acord amb l'Ajuntament i amb les mestresses i mestres de les escoles de la població, acordà celebrar la festa en el passeig-carretera de Sant Miquel del Fai, on es portà a cap la plantació de 80 arbres, patrocinant aquesta la expressada Atracció de Forasters, anant a compte seu totes les despeses de la mateixa.

Es constituït en aquell lloc, on s'havia construït una bonica tribuna, l'Ajuntament i demés autoritats, totes les escoles oficials i particulars, al front de cada una de les quals hi havia els dignes professors i professores.

Hi assistiren, a més, l'Atracció en ple i molts forasters vinguts expressament per a la dita festa, i gairebé tota la població, resultant un acte veritablement interessant.

El senyor alcalde va ensalçar l'acte que es celebrava i la seva importància, procedint-se tot seguit a la plantació d'un arbre per un noi i una noia de cada una de les escoles, entonant en aquell moment l'Himne a l'Arbre, per un conjunt de 500 alumnes, resultant-ne una afinació ajustada i imponent.

Després de donar lectura d'un ofici de l'Atracció de Forasters, de Barcelona, en el qual, en termes efusius, s'adheria a l'acte, es pronunciaren eloqüents discursos.

Acabà l'acte amb el cant de l'Himne, que fou sumament aplaudit.

Tothom que assistí a tan bonica festa, es mostrà satisfet, elogiant a l'Atracció de Forasters de Sant Feliu, organitzadora de tan important acte.

El president de l'Atracció, aprofitant la presència dels delegats que la dita entitat té a Barcelona, convocà Junta, acordant-se, entre altres projectes, construir un Parc de Atraccions. També va quedar nomenada una comissió per a visitar als diputats provincials del districte, per a parlar-los-hi de que confien serà un fet ben aviat la continuació de la carretera que, d'aquesta població, parteix vers el Santuari de Sant Miquel del Fai, fins enllaçar amb la carretera de Centelles, segons projecta la Mancomunitat Catalana.

TERRASSA —

Amb el fi d'estendre i fomentar el nacionalisme a la ciutat de Terrassa, es va reparar profusament entre els que simpatitzen amb les doctrines nacionalistes la següent

«DECLARACIÓ

Ens acobla un ideal comú: treballar per a que sigui arreu regoneguda la personalitat nacional catalana amb plena autonomia per administrar-se i governar-se dintre l'Estat espanyol. Així la nostra actuació serà netament política, però atents a l'experiència de que la possessió d'un ideal, per enlairat que sigui, encara que constitueix el nervi primor-

dial de tota actuació, esdevinguda molt comunament de notable eficàcia per la fe i l'esperit de sacrifici que la informa i anima, no pot per ell sol capacitar per a l'exercici dels càrrecs públics que en general exigeixen una preparació al fi de obtenir el màxim rendiment del treball que en ells s'esmerça, d'aquí que sentim la necessitat de procurar-nos aquella capacitat mitjançant l'estudi dels complicats problemes que entrona la cosa pública, entre ells i com a més notables, les qüestions socials, des de les llurs ínfimes manifestacions fins al socialisme dels organismes municipal i provincial; i les qüestions econòmiques, considerades avui amb raó com a basament de tots els problemes posats a debat en el món.

En aquests moments verament tràgics per a la humanitat, on tota sort de doctrines sofreix tan intensa crisi, es dibuixen gegantament per a ésser revisades de preferència les qüestions socials i la nacionalista. Contribuim tots, doncs, amb el nostre esforç i entusiasme a enlairar el nostre nivell de saber per a no trobar-nos desarmats davant el treball que s'apropa, i poder intervenir en la vida política quan un deure de ciutadania ho imposi.»

VICH —

Després dels recents concerts que l'Orfeo Vigatà realitzà a Sant Quirze de Besora, son mestre, en Joan B. Espadaler, fou presa d'una pulmonia que, complicada amb la diabetis que feia temps ja patia, li va ocasionar la mort.

La mort del mestre ha estat molt sentida perquè tenia extensos coneixements musicals als quals ajuntava una gran activitat.

Era director del Conservatori Municipal de Música de Vich; director i fundador de l'Orfeo Vigatà i de la Societat Vigatana de Concerts i la seva orquestra; del Chor Infantil i de la secció de gimnàstica rítmica, constituint el planter dels futurs orfeonistes.

Deixa moltes composicions musicals: corals, cançons i sardanes i l'òpera «Almodès», que s'havia d'estrenar a Barcelona quan esclatà una vaga general.

El mestre Espadaler havia dirigit l'Orfeo Canigó de Barcelona. Anys enrera publicà a «La Veu de Catalunya», una tanda d'articles sobre música religiosa que foren molt celebrats.

A Vich ha causat un gran sentiment la seva mort, especialment en les corporacions artístiques que ell havia fundat.

L'enterrament se feu a Sant Quirze de Besora i fou una grandiosa manifestació de dol. Hi assistiren representacions de l'Ajuntament de Vich, Orfeo Vigatà, Orquestra de la Societat Vigatana de Concerts i Catalunya Vella.

VILASSAR DE MAR —

Tingué lloc a Vilassar de Mar, al local del Foment, una important reunió, presidida pel prestigiós vilassanenc don Jaume Amat.

Aquesta reunió tenia l'objecte de canviar impressions amb relació a la pròxima lluita electoral de diputats provincials, i va assistir-hi en Gaspar Rosés, el qual s'emportà de la reunió la impressió de que a Vilassar de Mar, donat l'entusiasme i decisió que hi ha en els elements catalanistes i de prestigis socials d'aquella vila llewantina, la vinenta lluita electoral tindrà allí caràcters poques vegades vistos.

Entre altres acords es prengué el de celebrar dintre poc un gran acte de propaganda, i en Rosés s'acomiadà dels vilassanencs recomanant-los l'adhesió a l'homenatge als nostres parlamentaris pels quals tenen els de Vilassar de Mar totes les admiracions dels bons catalans.

GIRONA

Ha mort a la ducal ciutat de Girona el ferm i antic catalanista en Joaquim Botet i Sisó.

Representava en Botet i Sisó tot un aspecte del nostre moviment poètic i literari. El seu nom evocava tot el període en que l'ideal polític de la renaixença s'anava concretant per a arribar a l'esplèndida volada present.

Va pendre part a l'Assamblea de Manresa i havia dirigit «La Renaixença». Fou diputat provincial, i en «El Gironès» i en la «Revista de Girona» havia publicat vibrants articles en defensa de la patria catalana.

Perteneixia a l'Academia de Bones Lletres de Barcelona i a la Reial Academia de la Historia.

On lluí tot el seu daler d'erudit va ésser en les recerques històriques, publicant entre altres obres «Noticia històrica y arqueològica de la antigua ciudad de Emporium», premiada per la Reial Academia de la Historia; «Sarcófagos romano-cristianos esculptados que se encuentran en Cataluña»; «Les monedes catalanes», premiada en el Concurs Martorell de 1907; «Geografía General de Catalunya», etc., etc.

Ha deixat d'existir a la ciutat que el vegé nàixer, als 68 anys i entre els fills benemèrits de la patria, Catalunya l'ha de plorar.

Es un altre patriarca del catalanisme que ens deixa, donant-nos la seva pèrdua per únic consol el pensar que el treball que en vida realitzà no ha estat endebades i que la seva obra com més anem seguint més presentarà òptims fruits.

FIGUERES —

La Comissió d'Acció Política de la Lliga Regionalista ha aprovat la proclamació de

candidats que per a diputats provincials en el districte de Figueres ha fet la Lliga Nacionalista de l'Alt Empordà.

Els candidats son: En Paulí Geli i Maimí, advocat i propietari de Vilamacolum, com a regionalista; i en Josep Salleras i Plà, reputat comerciant i professor mercantil, com a independent.

LLEIDA

BALAGUER —

L'escola de la Lliga va guanyant adeptes fins per les més arreconades comarques de la provincia de Lleida. A la històrica ciutat de Balaguer ja de molts anys que el catalanisme hi ha posat fondes arrels. Però hi mancava unitat de criteri; uns no passaven de les aficions literàries, altres de l'acció cultural, molts intervenien en política tímidament i sense una orientació definida. En l'any 1916 s'ha donat el gran pas; de la festa de la Unitat Catalana ençà, tots els simplement nacionalistes han tingut sempre girada la mirada envers la Lliga Regionalista i han vist que aqueixa, en la seva actuació, interpretava fidelment llurs ideals i anhels.

A Balaguer n'ha sorgit com a conseqüència una entusiàstica agrupació anomenada «Associació Catalanista», i que ve a ser en la periferia un focus irradiador dels principis i procediments de la Lliga. Se senten identificats amb ella tots els socis de la novella entitat i són uns fervents enamorats de Catalunya. «La Falç», periòdic mesal de propaganda nacionalista que compta amb cinc anys de existència, els serveix de portaveu i publica cada número un extracte de les tasques de la Mancomunitat i dels parlamentaris regionalistes, fent arribar les bones noves per tots els àmbits del districte fins en els poblets més amagats entre serralades.

Aquest hivern, en son local social, el més espaiós i ben situat de la població, han desfilat per la tribuna figures de prestigiosos oradors. Inicià la tanda de conferències el senyor Bofill i Matas amb el tema: «Procés del nacionalisme i son moment actual», que desenrotllà amb llenguatge fluïd i correctísim; com a literat captivà l'auditori amb la seva paraula castiça i elegant. Vingué després a honorar-la el senyor Puig i Cadafalch, que causà veritable impressió entre amics i adversaris al posar de manifest la transcendent obra de la Diputació de Barcelona i de la Mancomunitat en vistes a la futura grandesa de Catalunya. També cridà molt l'atenció el jove regidor de l'Ajuntament barceloní senyor Jover, tractant amb gran competència del nacionalisme en els municipis.

S'ha conseguit despertar l'atenció tant dels apassionats com dels indiferents. L'interès es manté latent i es va complint una finalitat d'educació política.

TARRAGONA

La Comissió d'acció política de la Lliga Regionalista de Tarragona ha proclamat el soci de la Juventut Nacionalista en Tomàs Mallol i Bosch, naviler, fill de Tarragona, amb residència a Barcelona, com a candidat per a les pròximes eleccions de diputats provincials.

** El senyor arquebisbe de Tarragona ha entregat al Museu diocesà de l'esmentada ciutat un interessant incunable.

** Una comissió composta, entre altres distingides personalitats, pels senyors Apeles Mestres, Josep Maria Roca, Massó i Torrens, Casas-Carbó i Josep Montoliu, vingué de Barcelona a l'objecte de fer present a l'il·lustre Primat d'Espanya i Metropolità de Tarragona, d'un missatge en el qual es significa el goig i la simpatia que senten els que el subscriuen per la posició que ha assumit enfront del conflicte internacional, principalment manifestada en les declaracions al «New York Herald».

Entre els moltíssims noms d'alta significació que figuren al peu de l'expressat document, hi han els següents: Joànn Llimona, Xavier Calderó, Josep Zulueta, Joànn Vallès i Pujals, Jacint Raventós, Josep Rogent Pedrosa, Antoni Gaudí, Francesc Puig i Alfonso, Jaume Andreu, Francesc Matheu, Narcís Oller, J. Roig i Buxeres, Apeles Mestres, Joaquím Casas-Carbó, Josep Maria Roca, marquès de Vilanova i Geltrú, Joaquim Miret i Sans, Josep Llimona, Angel Guimerà, Francesc Macià, M. Morera i Galicia, Ramón Turró, J. Massó i Torrens, Ferràn Valls i Taberner, Lluís Via, Enric Morera, Josep Bertràn i Musitu, J. M. Bassols, Eusebi Bertrand, Frederic Rahola, Josep Claret i Asols, Santiago Rusinó, Miquel Utrillo, Lluís Millet, Font i Gumà, Lluís Nicolau Olver, Ricard de Campmany, Albert Rusinó, etc. etc.

VENDRELL —

Tingué lloc la conferència que sota el tema «Actuació política, social i econòmica de l'obrer» donà en Ferràn Rossell en el local de les Societats Obreres d'aquesta vila.

Estigué molt acertat el conferenciant, sobre tot al posar de relleu la manera com se ve actuant i fer ressaltar la diferencia de com deurién actuar els obrers per a treure el major profit possible, convertit en benestar social, inclús en l'actualitat tot hi havent-hi tan poca cosa legislada en pro de l'obrer.

** També tingué lloc, en la Escola de l'Academia «A. Guimerà», la conferència per l'advocat d'aquesta vila en Francisco Vidal Socias, sobre «Dret Mercantil i Dret Civil».

El senyor Vidal es mostrà molt erudit i arribà a despertar viu interès entre els que tingueren el gust d'escoltar-lo per creure la materia en que dit senyor fonamenta les seves lliçons d'alta conveniencia a tot bon ciutadà aimant del compliment dels seus deures, als que com a tal està subjecte per raó del Dret.

Revisament

REVISTA MESAL CATALANA
de literatura, arts, ciències i política.
Informació general de Catalunya

Redacció: Mèxic, 1354

Administració:

Cangallo, 828, llibreria
Unió Telef., 3323 (Llibertat)

Condicions d'abonament:

Semestre..... \$ 2.—
Any..... „ 4.—
Número solt..... „ 0.30
Cooperador (mesal). „ 1.—

CASES CATALANES RECOMANABLES

PENSIÓ CATALANA, *Rivadavia*, 1319.—Cuina verdaderament a la catalana. Menjars com de família. Habitacions clares i ventilades. Servei esmerat. Preus reduïts.

“LA PROVEIDORA CATALANA”.—Elaboració de butifarres de totes menes, sobrassada i llonganices de Vich. Especialitats de la casa: Salsitges i butifarra de faves a la catalana.
Mercat San Telmo, Uocs 51 i 52.

PENSIÓ «FONT», *Moreno*, 552. — Peces amb mobles, totes les comoditats, a preus moderats.

Esteve Juncá

Tenedor de llibres, diplomad
S'ofereix per hores—Preus mòdics

Solts, 230

Buenos Aires

Prefereixin sempre OLIS, VINS i CONSERVES “EL CAP BERNAT” marca registrada dels magatzems “La Sin Bombo”

Si procureu comprar bé i estalviar, visiteu les cases “La Sin Bombo” de FRANCESC TORT, aon, després de que tots els articles augmenten, “La Sin Bombo” manté antics i ventatjosos preus, ells els comprobareu en el catàleg detallat; i amb motiu de les noves cases, ofereix el 2 % de descompte a tota compra, qualsevolga que sigui. L'antigó de la casa fa que'l públic conegui dits articles, quin pes i mesura són exactes. Expendeix a totarreu i sens recàrrec.

Demaneu oli “EL CAP BERNAT”, el millor de tots.

En llaunes de 2 kilos (pes nèt) a.....	\$ 2.80
„ „ „ 5 „ a.....	„ 7.—
„ „ „ 10 „ a.....	„ 14.—
„ „ „ 20 „ a.....	„ 28.—
En caixons de 40 kilos, pes nèt o brut, (Amb el 5 % de descompte). a....	„ 56.—
Oli “EL CAP BERNAT”, el litre, a.....	„ 1.40

Sempre gran assortit de Conserves PEDREROL i MIR, a preus de l'engrós.

RIVADAVIA, 3929. -- Sucursal: PICHINCHA, 180. -- Buenos Aires

COMPRAN EN LES CASES FRANCESC TORT, NO SON ENGANYATS

Gran empori de DISCS i FONOGRAFS
COMPRA - VENDA i CANVI

PORTUSACH i FAMADAS

Discs dobles, des de \$ 0,50.—Canvió discs en bon estat,
abonant \$ 0,25. — Vendes a l'engros i al menudeig

Independencia, 1005 - 1007 — Sucursal: BERNARDO DE IRIGOYEN 1120
Buenos Aires

FORN i CONFITERIA

MIQUEL VILA i Companyia

Especialitat en pastes a la catalana. Tortells, panallets, braços
de gitano i *palos de Jacop*. Coques de llardons, pinyons, etc.

RIVADAVIA, 1317 — U. Telef., 5209 (Llibertat)

Confiteria Catalana "EL CRISTAL"
de JAUME ROQUETA

Especialitat en Fonts i Ramellets per a Casaments i Bateigs,
Tortells, Braços de gitano, Biscuits de la reina, Neules,
— Turróns, Panellets, i altres pastes a la catalana. —

Bernardo de Irigoyen, 1102 i Humberto I, 1000
Unió Telef., 1486 (Buen Orden) — BUENOS AIRES

RESTAURANT "JOCKEY CLUB"
DE
EUGENI ESTORCH BATLLE

S'admeten pensionistes. Servei a la carta. Llits, des de \$ 0,60
Comoditats per a famílies i passatgers. PREUS ECONOMICS.

Bernardo de Irigoyen, 545 — Buenos Aires
Sucursals per a hospedatge: TACUARI, 619 i CHILE, 838

MATALAÇOS a l'estil català
(REFORMA i VENDA)

Gran assortit en tot lo pertanyent al ram
ENCARRECS PER CARTA O PERSONALMENT

D. VALLBONA - DIRECTORIO, 88
Coop. Telef., 329 (Oest) BUENOS AIRES

Teodomir Suñé
Escrivá

Sarmiento, 385 - U. T. 1345, Avenida

GRANS ESTABLIMENTS "LA MARINA"
DE CALÇAT

J. VALLDOSERA & CIA.

TELEFONS { Coop.: 4 5, 3826 (Central) - 3 nord - 491, 1757 (Central).
Unió: 1417 (Juncal) - 1731 (Llibertat).

Article 0460 - M. Reclam

BOTA xarol, panyo, cosida
sola groixuda . . . \$ 9.90

CASES DE VENDA

Santa Fe, 2273; Tucumán, 399;

Santa Fe, 1957; Sarmiento, 1499;

Santa Fe, 2051 - Buenos Aires.

Les cases millor assortides en calçat de
totes classes, per a homes, senyores i nens

Article 2883. - Reclam

BOTINA sobre sola, foire
de cuiró . . . \$ 9.90

NOSTRES TALLERS SON ELS MES IMPORTANTS DE SURAMERICA

S'ENVIA A L'INTERIOR CONTRA GIR POSTAL, ACOMPANYANT 0.50 CENTAUS PEL PAQUET POSTAL

LLIBRERIA, PAPERERIA, IMPREMTA, ENQUADERNACIÓ

A. SOLER

CANGALLO, 828 - Buenos Aires - U. Telef. 3323 (Llibertat)

TARGETES DE VISITA, CLASSE FINA, A UN PESSO EL CENT

CATÀLEG DE LLIBRES EN CATALÀ

BALAGUER. — Don Joan de Serralonga	\$ 1.40	Rei i Monjo	\$ 1.40	Cors de dona	\$ 0.70
BURGAS. — Fruit d'amor	» 1.40	La sala d'espera	» 0.70	El damatut	» 0.70
Vidamor	» 0.70	Sainet trist	» 1.40	Dol d'alliviu	» 0.70
CAPELLA, J. — Llibre del dolor	» 2.—	Titaina	» 0.70	Glosari	» 0.70
CARNER, J. — Els fruits saborosos	» 0.70	MARAGALL. — Obres completes, 5 toms,	» 17.50	La intel·lectual	» 0.70
Florettes de Sant Francesc	» 1.—	Índex	» 0.70	L'alegria que passa	» 0.70
El llibre dels poetes	» 2.—	MARINEL·LÓ, M. — Contes	» 0.70	L'Hereu Escampa	» 0.70
La malvestat d'Orlana	» 1.40	MARTINEZ SIERRA. — La tira de Neulily	» 0.70	La llei d'herència	» 0.70
Monjoles	» 3.50	MASERAS, A. — Contes fatídics	» 2.—	Llibertat	» 0.70
La paraula en el vent	» 4.20	MESTRES, A. — Cronis històrics	» 2.—	El malalt crònic	» 0.70
Aquíeta i Ventallà	» 1.40	Estluet de Sant Martí	» 0.70	La «Herència» fraternal	» 0.70
COSTA i LLOBERA. — Poesies	» 5.50	Monòlegs	» 1.40	El pintor de miracles	» 0.70
DAUDET, E. — En Tartarin als Alps	» 0.70	La Perera	» 1.40	El Redemptor	» 0.70
Port Tarascó	» 0.70	Pierrot lladre	» 0.70	El teatre per dins	» 0.70
De quan les besties parlaven, 2. ^a	» 0.70	La rondalla de l'amor	» 0.70	El titella prodig	» 0.70
FUENTES, E. — Aplce	» 2.—	PIU DE SANCT GVIUS, Fra Feliu. — Los	» 0.70	La Verge del mar	» 0.70
Falsedat	» 2.—	Cent Conceyls del Conceyl de Cent	» 0.70	TORRAS i BAGES. — Obres completes,	» 31.50
Prosa	» 2.—	ROVIRA i VIRGILI. — Historia dels moviments	» 0.70	TURULL, PAU M. — "Remembrances"	» 1.75
GUINER, A. — Alguns que corren	» 1.40	de la Lliga	» 4.20	VERDAQUER, J. — Obres completes, 7	» —
La Baldrona	» 0.70	RUSIÑOL. — El català de La Mancha	» 0.70	toms, enquadernació de luxe	» —
El caní del Sol	» 1.40	Aucells de pás	» 0.70	Geografia General de Catalunya, 5 toms,	» —
Les monges de Sant Aymán	» 1.40			enquadernació de luxe	» —
Mossén Janot	» 1.40				

OLIS

Si volen menjar oli absolutament pur d'oliva, provin el de la casa GRAU i MARTINEZ, de Tortosa, que amb tota seguretat l'adoptaran.

Llauna petita	\$ 1.40	Llauna de 10 kg.	\$ 15.—
» mitjana	» 2.60	Ampolla Selecció	» 2.—
» de 4 kg.	» 6.—		

ABSOLUTAMENT PUR

Savó de oli d'oliva, de Reus, a pesos 1.20 el kilogram

VEGETARIANS!!

Malta "VIGOR" i Caldo "VIGOR" del Dr. FALP, de Barcelona

Unic concessionari: LLUIS CIURANA

VENDES A L'ENGROS i A LA MENUDA

C. PELLEGRINI, 860 — U. Telef. 2723, Juncal BUENOS AIRES

CASA ESPECIAL EN CAFÈS i TÈS

AL JOSEP COTONAT

VENDES A L'ENGROS

i A LA MENUDA

CORRIENTES, 1117

Unió Telefónica, 4567 (Llibertat)

BUENOS AIRES

CONCURSOS D'HISTORIA DE CATALUNYA
DE LECTURA i ESCRIPTURA EN CATALA

Subvenció a escoles. Creació de càtedres de literatura i tot el que's refereix a l'enaltiment i difusió de la llengua i historia catalanes.

Acció patriòtica i cultural de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana

Quota mesal: \$ 0.60 m./n. — Delegació: Callao, 511 - Buenos Aires